

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS INOVACIJŲ AGENTŪROS
SVEIKATOS TECHNOLOGIJŲ IR BIOTECHNOLOGIJŲ DARBO GRUPĖS
2022 M. RUGSĖJO 28 D. SUSITIKIMO PROTOKOLAS

2022 m. rugsėjo 28 d.
Vilnius

Pirmasis darbo grupės susitikimas vyko 2022 m. rugsėjo 28 d. 9:30 – 11.30 val. Technopolio „Lazdynų pelėda“ patalpose.

Dalyviai:

1. *Donata Pečiukėnienė*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos skyriaus Gyvybės mokslų srities vadovė;
2. *Prof. dr. Daumantas Matulis*, Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro direktorius;
3. *Prof. dr. Edita Sužiedėlienė*, Vilniaus universiteto mokslo prorektorė;
4. *Edmundas Šalna*, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Sveikatos inovacijų vystymo centro vadovas;
5. *Dr. Marozas Vaidotas*, Kauno technologijos universiteto Biomedicininės inžinerijos instituto direktorius;
6. *Prof. dr. Saulius Mickevičius*, Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanas;
7. *Prof. dr. Laimonas Griškevičius*, VUL Santaros klinikų (SK) Hematologijos, onkologijos ir tranfuziologijos centro (HOTC) vadovas;
8. *Prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius*, Kauno klinikų generalinis direktorius;
9. *Prof. dr. Sonata Jarmalaitė*, Nacionalinio vėžio instituto direktoriaus pavaduotoja mokslui ir plėtrai;
10. *Rima Balanaškienė*, Nacionalinės farmacijos pramonės asociacijos vadovė;
11. *Romas Bunevičius*, *MedIT Cluster*, Informacinių technologijų medicinoje asociacijos vadovas;
12. *Diana Vertelkienė*, Sveikatos technologijų klasterio iVita vadovė;
13. *Martynas Dagys*, Lietuvos lazerių asociacijos valdybos narys;
14. *Justė Vežikauskaitė*, VŠĮ AgriFood Lithuania DIH atstovė (pavadojanti darbo grupės narę *Kristiną Alešiūnienę*).

Papildomi dalyviai (nepriklausantys darbo grupei):

15. *Erika Tauraitė-Kavai*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos skyriaus Pažangios gamybos srities vadovė;
16. *Martynas Survilas*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos skyriaus Informacinių ir ryšių technologijų srities vadovas;
17. *Giedrė Lapytė-Zdanavičė*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos skyriaus vadovė;
18. *Raimondas Martinavičius*, LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos Inovacijų ir pramonės departamento Inovacijų politikos skyriaus patarėjas.
19. *Indrė Žukauskė*, UAB „Smart Continent“ partnerė – direktorė (verslo investicijos ir inovacijos).

SVARSTYTA:

1. Sumanios specializacijos koordinavimo sistemos pristatymas ir aptarimas.

D. Pečiukėnienė pristatė 2022 m. rugpjūčio mėn. patvirtintą sumanios specializacijos (toliau – S3) koordinavimo sistemą, jos sąveiką valdymo, koordinavimo ir įgyvendinimo bei ekspertiniu lygmenimis. Remiantis patvirtinta koncepcija, Inovacijų agentūra subūrė kiekvieno S3 prioriteto darbo grupes ir patvirtinto jų tikslą bei funkcijas.

Darbo grupės tikslas - savo veiklos pobūdžiu užtikrinti nenutrūkstamą visų suinteresuotų šalių bendradarbiavimą, prisidėti prie didžiausią ekonominį poveikį darančių MTEPI sričių plėtros priemonių formavimo. Darbo grupės veikla numatyta iki 2030 m.

Darbo grupės funkcijos:

- 1.1. Teikti siūlymus dėl investicijų krypčių, temų priemonių;
- 1.2. Diskutuoti ir teikti siūlymus dėl įgyvendinimo trukdžių, sektorinių/sisteminių sunkumų ir kt.;
- 1.3. Diskutuoti dėl MTEPI ir technologijų tendencijų Lietuvoje ir pasaulyje ir jų galimo poveikio Lietuvos sektoriams, teikiant siūlymus ir/ar rekomendacijas, inovacijų politikos formuotojams/įgyvendintojams.

Grupės darbas sietinas su sektorinių problemų identifikavimu ir sprendimo būdų paieška. Apie aptartas problemas bei darbo grupės siūlymus jų sprendimams, bus informuojama Ekonomikos ir inovacijų ministerija bei Sumanios specializacijos koordinavimo grupė.

Susitikimo metu aptarti suinteresuotų šalių **lūkesčiai**, kelti diskusiniai klausimai, siekiant išsiaiškinti, kokie yra konkretūs suburtos darbo grupės tikslai. Diskusijoje pažymėta, kad labai svarbi darbo grupės narių, kaip savo srities ekspertų funkcija – ekspertinių įžvalgų teikimas valdžios atstovams dėl planuojamų skelbti dokumentų, susitarimų sąlygų, kt. pobūdžio teisės aktų. Šios ekspertinės įžvalgos turėtų atliepti sektorines tematikas ir jų plotmėje kylančias problemas. Siektina, kad darbo grupės veikla nebūtų tik fragmentiška, o sudarytų diskusinę erdvę gyvybės mokslų sektoriaus temų, krypčių, procesų ir jų įgyvendinimo, inovacijų veiklos aptarimui.

Sumanios specializacijos strategijoje norima užtikrinti nuolatinį mokslo ir verslo įsitraukimą. Darbo grupės įžvalgos ir siūlymai bus teikiami atsakingoms ministerijoms dėl sumanios specializacijos priemonių rinkinio formavimo. Taip pat, kiekvieną ketvirtį pristatomos sumanios specializacijos koordinacinei grupei.

Sveikatos technologijų ir biotechnologijų darbo grupės tikslas - daryti įtaką sprendimų priėmėjams, įgyvendinant valstybines strategijas. Planuojama, kad grupės susitikimai vyks kas ketvirtį, bet jei būtų poreikis, susitikimus galima būtų organizuoti ir dažniau (pvz., *online* formatu). Iš darbo grupės narių-ekspertų tikimasi, jog savo žiniomis bei įžvalgomis prisidėtų formuojant investicijų kryptis ir plėtojant Lietuvos inovacijų ekosistemą, siūlytų sprendimus greitesniems opiausių sektoriaus problemų sprendimui, įtakotų rinkos poreikius atliepiančių finansavimo priemonių atsiradimą.

2. Gyvybės mokslų srities kelrodžio pristatymas ir aptarimas

D. Pečiukėnienė pristatė GM sektoriaus Kelrodžio projektą. Paminėta, kad Kelrodyje pateikiamas Gyvybės mokslų sektoriaus apibrėžimas, Lietuvos ir pasaulio Gyvybės mokslų sektoriaus tendencijų apžvalga ir Sektoriaus potencialo vertinimas,

vizija ir tikslai bei Sektoriaus vystymo siūlymai, orientuoti į reguliavimo ir mokestinės aplinkos gerinimą, infrastruktūros kūrimą, gerinimą ir įgalinimą, talentų pasiūlos užtikrinimą, investicijų pritraukimą bei investicijų ir eksporto skatinimą.

Atkreiptas dėmesys, kad rengiant Kelrodžio dokumentą, vykusių diskusijų ir interviu su suinteresuotomis pusėmis metu buvo identifikuoti Sektoriaus vystymo siūlymai atitinka Kelrodžio 4.3 skyriuje išskirtus kertinius elementus ir yra orientuoti į:

- reguliacinės ir mokestinės **aplinkos** gerinimą,
- **infrastruktūros** kūrimą, plėtrą bei įgalinimą;
- **kvalifikuotų specialistų** pasiūlos užtikrinimą,
- MTEP ir **inovacijų** skatinimą.

Kelrodžio pagrindu bus parengtas viešojo ir privataus sektoriaus susitarimas dėl Sektoriaus vystymo strategijos ir abiejų pusių prisiimamų trumpalaikių (iki 2025 m.) ir ilgalaikių (iki 2030 m.) įsipareigojimų sektoriaus transformacijai aukštos pridėtinės vertės link. Į sektorinį susitarimą planuojami įtraukti pagal Kelrodžio 6 skyriuje pateiktą metodiką prioritetizuoti aukščiausią poveikį Sektoriaus vystymuisi turintys siūlymai, kurie Sektoriniame pasiūlyme įvardijami kaip viešojo ir privataus sektoriaus prisiimami įsipareigojimai.

E. Sužiedėlienė atkreipė dėmesį, kad parengtame Kelrodyje pasigenda apžvelgtų tendencijų, SWOT analizės, nėra identifikuotas sektoriaus satūs quo, stipriausios kryptys ir stipriausios perspektyvinės kryptys – tai pagrindinis Kelrodžio minusas. Nepaisant to, kad dokumente yra surinkta daug ir įvairių duomenų, apžvelgta daug pasaulinių tendencijų, bet LT situacijos ir perspektyvų pasigendama.

S. Jarmalaitė patikino, kad visgi yra padaryta rimta SWOT analizė, kuriai buvo skirta didelė dalis darbo grupės laiko.

I. Žukauskės teigimu, rengiant Kelrodį, buvo išskirti barjerai (iš interviu ir diskusijų) ir atskirai identifikuotos stiprybės. Verslui visa tai buvo išsiųsta derinimui, bet tai labiau aprašomoji dalis. Verslui pagrindas yra konkretūs siūlymai, nes tai yra esminis dalykas, į ką verslas koncentruoja savo dėmesį.

E. Sužiedėlienė pritarė, kad siūlymai Kelrodyje yra gera dalis, bet kėlė klausimą, ar jie buvo prioritetizuoti. Jos teigimu, prioritetizavimas ir struktūravimas į grupes yra būtinas, nes tai padėtų labiau išryškinti tendencijas, trūkumus.

I. Žukauskė patikslino, kad siūlymai buvo padalinti į keturis blokus (aplinką – teisinę/mokestinę aplinką), infrastruktūrą, kompetencijas, inovacijas, o Kelrodžio 6.2 skyriuje pateikiama nuoroda į metodiką, pagal kokius kriterijus (Poveikis Sektoriaus augimui, Poveikis Sektoriaus bendradarbiavimo skatinimui, Siūlymo ambicingumas) jie buvo vertinami (3 balai skiriami siūlymams, kurie labai prisideda, 2 balai – siūlymams, kurie vidutiniškai prisideda, 1 balas – prisideda, tačiau nedaug. Reitingavime įvesta ir 0 balų žymėjimo galimybė, kuomet siūlymai, neprisideda prie įvardinto kriterijaus). Taigi, siūlymai buvo išreitinguoti, du trečdaliai siūlymų pateko į sektorinio susitarimo siūlymų sąrašą, identifikuojant atsakingas institucijas.

G. Lapytės-Zdanavičės teigimu, kai kurios priemonės buvo "higieninės", tad jų buvo atsisakyta, o dalis priemonių, kurios siejosi tarpusavyje, buvo apjungtos. 6.2 dalyje yra pateikti siūlymai. Dabar būtų pageidautinas šios darbo grupės ekspertinis vertinimas, pažiūrint, ar kažkas iš priemonių „nepamesta“. Taip pat, jei yra kažkokios kritiškos pastabos, prašoma jas pateikti.

R. Martinavičiaus nuomone, Kelrodyje pateiktos išanalizuotos tendencijos, tačiau laikui bėgant, jos gali kisti, todėl dabar svarbu koncentruotis išskiriant pagrindinius siūlymus, o jei matoma, kad jų trūksta, šį sąrašą papildyti.

S. Jarmalaitė, atstovaudama kelrodžio darbo grupę, paminėjo, kad į Kelrodžio rengimo procesą buvo įtraukta daug žmonių, organizuotos diskusijos, focus grupės, „smegenų šturmas“, daryti įvairūs apibendrinimai. Jos nuomone, tai turėtų būti dinamiškas dokumentas, nes tendencijos tikrai gali keistis laikui bėgant.

D. Matulio teigimu, Kelrodyje trūksta finansavimo priemonių, pradedant nuo fundamentinių mokslų baigiant taikomaisiais. Taip pat, nesimato bendros ekosistemos, kurių mechanizmų.

R. Martinavičiaus nuomone, tai sektoriaus problema, nes išryškėja skirtingi interesai, t.y. ką gali mokslo institucijos, to negali įmonės.

R. Bunevičius teigimu, čia svarbus šios grupės aktualizavimas, kuomet galima išsakyti poziciją, sugalvoti persikirstymo mechanizmus, diskutuoti apie žymiai efektyvesnį lėšų panaudojimą.

S. Jarmalaitės nuomone, iš turimų keliasdešimt prioritetų, kiekvienas atskirai gali DG gali išskirti po 3 ir formuojant misijas, akcentuoti į šiuos prioritetus. Turint ribotą biudžetą, labai svarbu sukoncentruoti dėmesį į aiškias kryptis.

R. Bunevičius atkreipė dėmesį į būtinybę suprasti ateities investicijų lygmenį, t.y. jo tendencijas, ar jis didės, ar mažės, ir tuomet daryti įtaką.

M. Dagys priminė Kelrodyje numatytą strateginį tikslą (iki 2030 metų padidinti Gyvybės mokslų sektoriaus sukuriama pridėtinės vertės dalį nuo bendros pridėtinės vertės (toliau – BVP) iki 5 proc.). Jo nuomone, kitų metų biudžeto praktiškai įtakoti nebegalima, bet aktualu būtų žinoti 2024-2025-2026 metų biudžetus, kad būtų galima daryti įtaką. Kaip ir verslo plane, turi būti tikslas ir aiškūs finansavimo šaltiniai.

S. Mickevičius atkreipė dėmesį tematiką „Saugus maistas ir tvarūs agrobiologiniai ištekliai“, kuri aktuali ir ŽŪM, keldamas klausimą, ar ir kiek galimas Žemės ūkio ministerijos įsitraukimas į šios tematikos svarstymą?

G. Lapytės-Zdanavičės teigimu, Kelrodis tik dalimi padengia paminėtą tematiką. Planuojama inicijuoti susitikimus su ŽŪM dėl šios tematikos aktualizacijos, kaip būtų galima apjungti ir ŽŪM tikslus šios tematikos kontekste.

R. Jurkevičius tikslinosi, koks 5 proc. BVP planuojamas 2030m., kokia tai būtų pinigų suma? Jei keliamas tikslas Kelrodyje yra 5 proc., iš viso iki 2030 m. liko 7 m., svarbu žinoti, kiek auga per metus BVP? Kiek reikia investuoti šiais ir kitais metais, kad už 7 m. BVP paaugtų iki 5 proc.?

R. Balanaškienės teigimu, investicijos ateina n metų ir jau duoda grąžą. Jei pinigai neteisingai įsisavinti, tai ir neduoda grąžos. Labai svarbus tikslingas pinigų įsisavinimas.

S. Jarmalaitės nuomone, ko labiausiai trūksta Kelrodyje - tai finansinės išraiškos.

R. Martinavičius užsiminė, kad galima būtų finansinių priemonių pristatymą padaryti per Teams (EIMIN, SAM ir ŠMSM ir ŽŪM priemonės).

R. Bunevičiaus teigimu, labai svarbus investicijų pritraukimas, didžiųjų farmacijos įmonių pritraukimas. Tuo pačiu, kėlė klausimą, gal Invest LT turi planus, kaip tą planuojama daryti. Jo nuomone, būtų gerai tuos planus pamatyti, nes be didžiųjų žaidėjų BVP augimo netikrinsim.

E. Sužiedelienė akcentavo, kad svarbu išsiaiškinti, kas ir kokią indėlį atneš į BVP ir ko reikia, kad taip atsitiktų.

M. Dagys atkreipė dėmesį į probleminę situaciją dėl specialistų trūkumo, keldamas klausimą, kaip motyvuoti jaunimą rinktis gyvybės mokslų sritis.

NUTARTA:

Darbo grupės nariams peržiūrai ir komentarams išsiųsti Gyvybės mokslų sektoriaus vystymo siūlymus (toliau – siūlymai), kuriuos viešojo ir privataus sektoriaus prisiimamų įsipareigojimų pavidalu planuojama perkelti į Sektorinį susitarimą. *Pastaba:* minėti siūlymai su suinteresuotomis šalimis buvo derinti protokolų derinimo metu, taip pat, Kelrodžio derinimo metu. Gavus suinteresuotųjų pusių pastabas ir komentarus, kai kurie siūlymai buvo apjungti, kai kurių buvo atsisakyta arba kai kurie buvo performuluoti. Į Sektorinį susitarimą turėtų būti perkeliama tik ambicingiausi bei labiausiai prie Sektoriaus augimo bei bendradarbiavimo skatinimo prisidedantys siūlymai. Komentarų Kelrodžio projektui bei Sektorinio susitarimo projektui (įsipareigojimams) pateikimo terminas – 2022 m. spalio 5 d.

3. Mokslo ir inovacijų misijų priemonės projekto pristatymas

M. Survilas pristatė Misijų grįstą mokslo ir inovacijų programų priemonę ir galimus konsorciumo atrankos taisyklių principus. Darbo grupės nariai informuoti, kad šios taisyklės šiuo metu yra tobulinamos ir eigoje gali pasikeisti.

Darbo grupės vadovė

Donata Pečiukėnienė